

Academic Focus

มกราคม 2567

สารบัญ

บทนำ	1
สภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน ของไรเดอร์ส่งอาหาร	3
สรุปสาระสำคัญของร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมและ คุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ.	4
นิยาม ความหมายและแนวคิด เกี่ยวกับแรงงานอิสระ แรงงานแพลตฟอร์ม	5
แรงงานไรเดอร์ส่งอาหาร ในต่างประเทศ	6
นิติบัญญัติกับการแก้ไขปัญหา ไรเดอร์ส่งอาหาร	8
บทสรุปและข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม	10 12

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

สิทธิประโยชน์ของไรเดอร์ส่งอาหาร

บทนำ

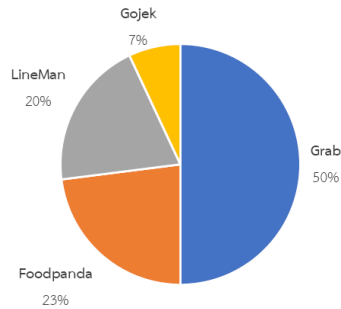
ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้แนวโน้มคนรุ่นใหม่สนใจประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นแรงงานนอกระบบมากขึ้น การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2565 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 39.6 ล้านคน ประกอบด้วยแรงงานในระบบ 19.4 ล้านคน และแรงงานนอกระบบ 20.2 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) โดยธุรกิจบริการขนส่งอาหารเป็นที่นิยมมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีผู้บริการรับ-ส่งอาหารรายใหญ่ของประเทศไทย ได้แก่ แกร็บ (Grab) มีสัดส่วนการถือครองตลาดร้อยละ 50 ของตลาดทั้งหมด ฟู้ดแพนด้า (Foodpanda) มีสัดส่วนการถือครองตลาดร้อยละ 23 โลว์แมน (Lineman) มีสัดส่วนการถือครองตลาดร้อยละ 20 และโกเจ๊ก (Gojek) มีสัดส่วนการถือครองตลาดร้อยละ 7 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565)

อย่างไรก็ตาม สถานะของไรเดอร์ส่งอาหารเป็นแรงงานแพลตฟอร์มที่ถือเป็นแรงงานอิสระ หรือแรงงานนอกระบบที่ยังเข้าไม่ถึงหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน และการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน จึงเกิดการเคลื่อนไหวในการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เช่น

1. กลุ่มไรเดอร์ "แกร็บ" (Grab) รวมตัวกันปิดถนนเพื่อเรียกร้อง และแสดงความไม่พอใจต่อระบบการทำงานที่ไรเดอร์ต้องเลือกเวลาทำงานที่มีลักษณะเหมือนพนักงานประจำ แต่ไม่มีสวัสดิการที่เหมาะสม (ไรเดอร์ปิดถนนประท้วงแกร็บเรียกร้องสวัสดิการ, 2565)

2. กลุ่มไรเดอร์ “ไลน์แมน” (Lineman) นัดรวมตัวกันเรียกร้องให้บริษัทต้นสังกัดพิจารณาเรื่องการปรับลดค่ารอบบริการรับ-ส่งอาหาร ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน (ไรเดอร์ไลน์แมนรวมตัวสำนักงานใหญ่ ยื่น 5 ข้อเจรจาต้านลดค่ารอบ, 2566)

3. กลุ่มไรเดอร์ “ฟู้ดแพนด้า” (Foodpanda) ขอให้ภาครัฐช่วยเหลือ เรียกร้องขอคืนค่ารอบบริการรับ-ส่งอาหาร เป็นต้น (ขบวนไรเดอร์ ‘Foodpanda’ เชียงใหม่ ปิดรับงาน 14 ชม. ยื่นหนังสือร้องผู้ว่าฯ หลังถูกเปลี่ยนค่ารอบ, 2564)

ที่มา: <https://www.statista.com/statistics/1247775/thailand-leading-food-delivery-services-by-market-share/>

ภาพที่ 1 สัดส่วนการถือครองตลาดการบริการส่งอาหาร พ.ศ. 2563

ที่มา: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานแพลตฟอร์ม (Platform Worker), โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565, สืบค้นจาก

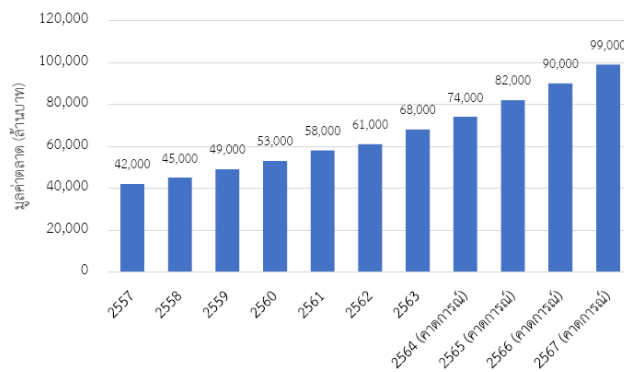
<https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/35d527ab-4c2c-ed11-80fd-00155d1aab5d#>

นอกจากนี้ แรงงานแพลตฟอร์มไม่ได้อยู่ภายใต้มาตรฐานแรงงานหรือการคุ้มครองแรงงาน ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้างของแพลตฟอร์ม ทำให้แรงงานแพลตฟอร์มไม่ได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรมจากบริษัทที่เป็นเจ้าของแพลตฟอร์มดิจิทัล (สรารุช ไพฑูรย์พงษ์, 2563) อีกทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเพื่อเจรจาต่อรอง ปัญหาการไม่มีประกันสุขภาพ การไม่ได้รับความช่วยเหลือเยียวยากรณีประสบอุบัติเหตุระหว่างการทำงาน การไม่มีหลักประกันค่าจ้างขั้นต่ำ (กฤษฎา ธีระโกศลพงศ์, 2562) เป็นต้น แต่จากสภาพเศรษฐกิจและสังคม และพัฒนาการด้านการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองให้แรงงานอิสระเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ มีความปลอดภัยในการทำงาน มีหลักประกันสังคม มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กร และพัฒนาสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำบทความนี้เพื่อนำเสนอข้อมูลในประเด็นการคุ้มครองไรเดอร์ส่งอาหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของไรเดอร์ส่งอาหาร 2) สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... 3) นิยาม ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับแรงงานอิสระ 4) แรงงานไรเดอร์ส่งอาหารในต่างประเทศ 5) นิติบัญญัติกับการแก้ไขปัญหาไรเดอร์ส่งอาหาร 6) บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของไรเดอร์ส่งอาหาร

การเติบโตของธุรกิจบริการส่งอาหาร (Food Delivery) ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2567 มีการคาดการณ์จากยูโรมอนิเตอร์ (Euromonitor) และศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่ามูลค่าตลาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จาก 42,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2557 เป็นจำนวน 68,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2563 และมีการประเมินว่ามูลค่าดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เป็นจำนวน 74,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เป็นจำนวน 82,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 เป็นจำนวน 90,000 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2567 เป็นจำนวน 99,000 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี

ที่มา: Euromonitor และศูนย์วิจัยกสิกรไทย*

ภาพที่ 2 มูลค่าตลาดการบริการส่งอาหารในไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2567

ที่มา: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานแพลตฟอร์ม (Platform Worker), โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565, สืบค้นจาก <https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/35d527ab-4c2c-ed11-80fd-00155d1aab5d#>

จากแนวโน้มมูลค่าตลาดของธุรกิจบริการส่งอาหาร (Food Delivery) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับความมีอิสระในการเลือกเวลาทำงาน ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาประกอบอาชีพไรเดอร์ส่งอาหารซึ่งเป็นแรงงานแพลตฟอร์มมากยิ่งขึ้น โดยจำนวนไรเดอร์ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2564 มีอยู่ประมาณ 300,000-400,000 คน โดยประเทศไทยมีแพลตฟอร์มที่เปิดบริการ เช่น 1. Foodpanda 2. GET-Gojek 3. Grab 4. Lalamove 5. LINE MAN 6. SKOOTAR 7. Robinhood เป็นต้น (มุมิน รัตนชนานนท์, 2565)

อย่างไรก็ตาม มูลค่าตลาดของธุรกิจบริการส่งอาหาร (Food Delivery) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งน่าจะส่งผลดีต่อรายได้และสวัสดิการของผู้ประกอบอาชีพไรเดอร์ส่งอาหาร แต่กลับพบว่าการเรียกร้องเกี่ยวกับประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญในการทำงานของแรงงานแพลตฟอร์ม สรุปลำดับดังนี้ 1. ความไม่มั่นคงจากรายได้ที่ไม่แน่นอน 2. ไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน 3. ไม่ได้รับความคุ้มครองอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 4. อุบัติเหตุจากการทำงาน 5. สถานการณ์จ้างงานไม่ได้ถูกนิยามให้เป็นลูกจ้าง 6. ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายแรงงาน (ศรัณย์ จงรักษ์, 2564) ซึ่งไรเดอร์ส่งอาหารเป็นแรงงานแพลตฟอร์มที่มีรูปแบบการรับงานเป็นรายครั้ง หรือรับงานทำเป็นบางเวลา เช่น รับส่งอาหาร รับส่งเอกสาร และแม่บ้าน เป็นต้น ทำให้แรงงานมีสถานะเป็นผู้รับจ้างอิสระ เนื่องจากงานที่ว่าจ้างเป็นรายชิ้นและมีสัญญาว่าจ้าง

การทำงานระยะสั้น ที่ให้ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างมาจับคู่ความต้องการต่อกันผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (อรวรรณ เกสร, ม.ป.ป.) ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้างของแพลตฟอร์ม และไม่ได้อยู่ภายใต้มาตรฐานแรงงานหรือการคุ้มครองแรงงาน (สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์, 2563)

จากปัญหาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของไรเดอร์ส่งอาหาร กระทรวงแรงงานซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของไรเดอร์ส่งอาหาร โดยเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานอิสระ ให้มีหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม มีรายได้ที่เป็นธรรม

2. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของไรเดอร์ส่งอาหาร

ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของไรเดอร์ส่งอาหาร ทำให้แรงงานประเภทนี้ ไม่มีหลักประกันทางสังคม ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ ตลอดจนการรวมตัวในการจัดตั้งองค์กรแรงงานอิสระ จึงมีความจำเป็นในการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานอิสระ ให้มีหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม มีรายได้ที่เป็นธรรม โดยร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... มี 131 มาตรา กระทรวงแรงงานได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ (กระทรวงแรงงาน, 2566)

1. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... กำหนดให้ “แรงงานอิสระ” แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ “ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ” และ “ผู้ประกอบการอาชีพกึ่งอิสระ” เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองให้เหมาะสมกับแรงงานอิสระแต่ละประเภท

2. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... มีทั้งหมด 9 หมวดและบทเฉพาะกาล ดังนี้ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 สิทธิในการรวมกลุ่มของแรงงานอิสระ หมวด 3 สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ หมวด 4 ผู้ประกอบการอาชีพกึ่งอิสระ หมวด 5 คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ หมวด 6 กองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ หมวด 7 พนักงานตรวจแรงงานอิสระ หมวด 8 โทษทางอาญา หมวด 9 มาตรการปรับเป็นพินัย และบทเฉพาะกาล

3. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติหมวด 3 สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ บทบัญญัติหมวด 4 ผู้ประกอบการอาชีพกึ่งอิสระส่วนที่ 1 สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการอาชีพกึ่งอิสระ และบทบัญญัติหมวด 6 กองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ (ร่างมาตรา 84 ถึงร่างมาตรา 108) ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

4. ผู้ประกอบการอาชีพอิสระตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปหรือผู้ประกอบการอาชีพกึ่งอิสระตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนแล้ว มีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือองค์กรผู้ประกอบการกึ่งอิสระ (ร่างมาตรา 14) ซึ่งมีสิทธิดำเนินการเสนอความเห็นเพื่อพิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่แรงงานอิสระ เสนอแนวทางในการแก้ไข

ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ รับเรื่องร้องทุกข์หรือข้อร้องเรียนของแรงงานอิสระและส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้การช่วยเหลือ (ร่างมาตรา 18) เป็นต้น

5. ผู้ประกอบอาชีพอิสระซึ่งได้ขึ้นทะเบียนแล้ว มีสิทธิประโยชน์ได้รับการส่งเสริมต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทักษะฝีมือและการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและผลิตภาพแรงงาน การเข้าถึงหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (ร่างมาตรา 25) ตลอดจนการคุ้มครองสุขภาพ การจัดให้มีประกันภัย และการกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ โดยต้องเป็นสมาชิกของกองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ (ร่างมาตรา 26) เป็นต้น

6. ผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระซึ่งได้ขึ้นทะเบียนแล้ว มีสิทธิประโยชน์ได้รับการส่งเสริมต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ตลอดจนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์อื่น เช่น ความคุ้มครองเกี่ยวกับข้อตกลงและเงื่อนไขการให้บริการและค่าตอบแทนที่เป็นธรรม การเยียวยาจากกองทุนในกรณีผู้ประกอบการไม่จ่ายค่าตอบแทนหรือค่าตอบแทนพิเศษภายในระยะเวลาที่กำหนด การร้องขอให้ผู้ประกอบการออกใบสำคัญรับรองการทำงาน การกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนประกอบอาชีพหรือใช้ในการดำรงชีพ การจัดให้มีประกันภัยอุบัติเหตุ ค่าชดเชยจากการเสียชีวิตหรือทุพพลภาพถาวรเนื่องจากอุบัติเหตุ และค่ารักษาพยาบาลเนื่องจากอุบัติเหตุ (ร่างมาตรา 27) เป็นต้น

7. ผู้ประกอบอาชีพอิสระ อาจสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ ซึ่งเป็นไปตามความสมัครใจ (ร่างมาตรา 84) ในส่วนผู้ประกอบการกึ่งอิสระกฎหมายกำหนดให้ทุกคนต้องเป็นสมาชิกของกองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ (ร่างมาตรา 87) ซึ่งจะได้รับเงินจากกองทุนภายหลังสิ้นสมาชิกภาพ แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา 104) และกำหนดลำดับบุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินกองทุนในกรณีที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการกึ่งอิสระถึงแก่ความตาย (ร่างมาตรา 105 ถึงร่างมาตรา 107)

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2564 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. .... ที่เสนอโดยกระทรวงแรงงาน และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยได้มีการแก้ไขชื่อร่างกฎหมายเป็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ปัจจุบันผ่านขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นและอยู่ระหว่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

3. นิยาม ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับแรงงานอิสระ แรงงานแพลตฟอร์ม

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... กำหนดความหมายเกี่ยวกับแรงงานอิสระ (มาตรา 3) ไว้ดังนี้ (กระทรวงแรงงาน, 2566)

"แรงงานอิสระ" หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ

"ผู้ประกอบอาชีพอิสระ" หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพอิสระตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งตามมาตรา 9 ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพซึ่งไม่มีนายจ้าง ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- (2) ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย
- (3) ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างหรือให้บริการ
- (4) ผู้รับงานไปทำที่บ้าน
- (5) ผู้ผลิตเนื้อหาเรื่องใดที่ไม่ใช่การโฆษณาเพื่อเผยแพร่ผ่านบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือบริการอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน
- (6) ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระตามที่มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนั้น
- (7) ผู้ประกอบอาชีพอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพกึ่งอิสระตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งตามมาตรา 10 ผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

(1) รับจ้างหรือให้บริการขนส่งคนโดยสาร สิ่งของ หรืออาหาร ทำความสะอาด หรือบริการอื่น ซึ่งยอมรับข้อตกลงและเงื่อนไขการให้บริการตามที่อยู่ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลกำหนดไว้ โดยได้รับค่าตอบแทนผ่านผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล

(2) รับจ้างหรือให้บริการตาม (1) ซึ่งยอมรับข้อตกลงและเงื่อนไขการให้บริการตามที่อยู่ประกอบธุรกิจซึ่งไม่ใช่ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลกำหนดไว้โดยได้รับค่าตอบแทนผ่านผู้ประกอบธุรกิจนั้น

“บริการแพลตฟอร์มดิจิทัล” หมายความว่า การให้บริการสื่อกลางทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อกัน โดยใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ เพื่อให้เกิดธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

“องค์กรแรงงานอิสระ” หมายความว่า องค์กรผู้ประกอบอาชีพอิสระ องค์กรผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ สภาองค์กรผู้ประกอบอาชีพอิสระ และสภาองค์กรผู้ประกอบอาชีพกึ่งอิสระ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ได้ให้นิยาม “แรงงานอิสระ” แทนคำว่า “แรงงานนอกระบบ” เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะหรือสภาพการทำงานของแรงงานอิสระตามร่างพระราชบัญญัตินี้

4. แรงงานไรเตอร์ส่งอาหารในต่างประเทศ

เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์ (2566) อธิบายสถานะทางกฎหมายของแรงงานแพลตฟอร์มในสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และสเปน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

สหรัฐอเมริกา

ศาลสูงสุดรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีคำพิพากษาคดีที่เป็นประโยชน์สำหรับแรงงาน เนื่องจากได้ระบุให้สถานะของผู้ขับขี่เป็นลูกจ้าง (Employees) ไม่ใช่ผู้รับจ้างอิสระ (Independent Contractors) นำมาสู่การบัญญัติกฎหมาย “California Assembly Bill 5 (AB5)” (California Legislative

Information, 2019) มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ทำให้ไรเดอร์มีสถานะเป็นลูกจ้างและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย

สหภาพยุโรป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยุโรปอธิบายปัญหาแรงงานแพลตฟอร์ม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

สถานะการจ้างงานของแรงงานแพลตฟอร์มสถานะการทำงานไม่ชัดเจนจึงถูกกำหนดให้เป็นผู้จ้างงานตนเอง (Self-employed) หรือแรงงานอิสระ เช่น เอสโตเนียได้กำหนดสถานะแรงงานแพลตฟอร์มเป็นแรงงานอิสระไม่เต็มเวลา (Part-time Self-employed Workers) เป็นต้น ทำให้ได้รับการคุ้มครองทางสังคมสิทธิประกันสังคมในกรณีของการว่างงาน ประสบอุบัติเหตุ และการเจ็บป่วยจากการทำงานต่ำกว่าการเป็นลูกจ้างมีสัญญาจ้างงาน อีกทั้งเมื่อการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับความสัมพันธ์การจ้างงานคัดตัดสินจะแตกต่างกันไปตามกรณี ขึ้นอยู่กับสถานะการทำงานที่ไม่ชัดเจนและมาตรการของประเทศนั้น ๆ ตลอดจนภาครัฐไม่มีฐานข้อมูลของแรงงานแพลตฟอร์มที่จ้างงานตนเองจึงไม่สามารถระบุการจ่ายภาษีของแรงงาน รวมถึงแรงงานมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากระบบภาษี

สเปน

กฎหมายไรเดอร์สเปน (Spanish Rider's Law) เริ่มต้นวันที่ 10 มีนาคม 2564 ด้วยกระบวนการเจรจาต่อรองของไตรภาคี จนได้ข้อตกลงร่วมระหว่างสหภาพแรงงานของคณะกรรมการแรงงาน (Worker's Commissions: CCOO) และสมาพันธ์แรงงานทั่วไป (General Workers' Confederation: UGT) องค์กรนายจ้างของสมาพันธ์องค์กรธุรกิจสเปน (Spanish Confederation of Business Organizations: CEOE) และสมาพันธ์วิสาหกิจขนาดกลางและย่อมแห่งสเปน (Spanish Confederation of Small and Medium Enterprises: CEPYME) และรัฐบาลสเปน จนเป็นเหตุที่มาของ Royal Decree-Law 9/2021 กำหนดสถานะทางกฎหมายให้ไรเดอร์เป็น “ลูกจ้าง” แทนที่จะเป็น “ผู้รับจ้างอิสระ” มีผลบังคับใช้เดือนสิงหาคม 2564

Rocket Media Lab

#สภาพพพ ไรเดอร์ทั่วโลก

		สถานะของไรเดอร์			สวัสดิการจากแพลตฟอร์ม					แพลตฟอร์มยอดนิยม
		เป็นลูกจ้างตามกฎหมาย	มีกฎหมายเฉพาะคุ้มครอง	มีสภาพแรงงาน	การเป็นลูกจ้าง	ประกันสุขภาพ	ประกันอุบัติเหตุ	ชดเชยรายได้เมื่อเกิดอุบัติเหตุ	ประกันรายได้ขั้นต่ำ	
เอเชียตะวันออก	จีน ¹	X	X	X	X	✓	✓	X	X	Ele.me Meituan Waimai
	ไต้หวัน ²	X	X	X	X	✓	✓	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	Uber Eats foodpanda
	เกาหลีใต้ ³	X	X	X	X	X	X	X	X	Coupang Eats
	ญี่ปุ่น	X	X	✓	X	X	X	X	X	Uber Eats
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ไทย	X	X	X	X	✓ ⁴	✓	X	X	Grab, foodpanda LINE MAN
	เวียดนาม	X	X	X	X	X	✓	X	X	Grab
	สิงคโปร์	X	X	X	X	X	X	X	X	Grab
	มาเลเซีย	X	X	X	X	✓	✓	X	X	foodpanda
	ฟิลิปปินส์	X	X	X	X	✓	✓	X	X	foodpanda
ยุโรป	สหราชอาณาจักร ⁵	X	X	✓	X	X	✓	X	X	Uber Eats
	เนเธอร์แลนด์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	Just Eat
	นอร์เวย์	X	X	✓	X	X	X	X	X	Uber Eats Thuisbezorgd.nl
	สเปน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	foodora Wolt
อเมริกา	ฝรั่งเศส	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	X	Just Eat deliveroo
	สหรัฐอเมริกา ⁶	X	X	✓	X	✓	✓	X	X	Uber Eats

¹ การเป็นลูกจ้างแพลตฟอร์มและมีประกันรายได้ขั้นต่ำเฉพาะไรเดอร์ที่บริการส่งแบบพิเศษ

² การเป็นลูกจ้างแพลตฟอร์มมีเฉพาะบางแพลตฟอร์ม

³ การเป็นลูกจ้างตามกฎหมายมีกฎหมายเฉพาะคุ้มครองและมีสภาพแรงงานเฉพาะในกรุงโซลเท่านั้น

⁴ ส่วนใหญ่เป็นประกันโควิด-19

⁵ การเป็นลูกจ้างแพลตฟอร์มและมีประกันรายได้ขั้นต่ำมีเฉพาะบางแพลตฟอร์ม

⁶ มีเพียงรัฐแคลิฟอร์เนียได้ผ่านร่างกฎหมายให้แพลตฟอร์มผู้ให้บริการไรเดอร์เป็นลูกจ้าง

ภาพที่ 3 สถานะทางกฎหมายของแรงงานแพลตฟอร์ม (ไรเดอร์ส่งอาหาร)

ที่มา: งานวิจัยการศึกษาสถานการณ์ ปัจจัย และผลกระทบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้ขับรถจักรยานยนต์ส่งอาหาร, โดย สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน) 2565, อ้างถึงใน Rocket Media Lab, 2564, สืบค้นจาก <https://www.tosh.or.th/index.php/media-relations/e-book/item/1224-2022-10-20-03-10-49>

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัจจัย และผลกระทบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้ขับรถจักรยานยนต์ส่งอาหาร พบว่าประเทศไทยกำหนดสถานะของไรเดอร์ส่งอาหารไม่เป็นลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน ส่วนในภูมิภาคยุโรปสถานะของไรเดอร์ส่งอาหาร ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ สเปน และฝรั่งเศส ไรเดอร์ถูกจัดเป็นลูกจ้างที่มีกฎหมายคุ้มครองไรเดอร์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ภูมิภาคยุโรปทุกประเทศมีสภาพแรงงานไรเดอร์ที่เข้มแข็ง ในขณะที่ประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ไม่มีการรวมกลุ่มเป็นสหภาพแรงงาน ส่งผลให้การเจรจาต่อรองข้อเรียกร้องกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มทำได้ยาก (สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน) , 2565)

5. นิตยบัญญัติกับการแก้ไขปัญหาไรเดอร์ส่งอาหาร

แรงงานแพลตฟอร์มเป็นแรงงานที่ยังขาดการคุ้มครองหรือขาดการเข้าถึงระบบประกันสังคมตามกฎหมายแรงงาน เนื่องจากสถานะการจ้างงานที่ไม่ชัดเจน จึงเป็นที่มาของการมีร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. .... โดยในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานแพลตฟอร์มของ

ฝ่ายนิติบัญญัตินั้น คณะอนุกรรมการการศึกษาเชิงนโยบายและกฎหมายแรงงาน ในคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ศึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบ สรุปสาระสำคัญดังนี้ 1) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการรวมกลุ่มของแรงงาน ที่ต้องประกอบอาชีพในกลุ่มอาชีพเดียวกันจะเป็นการจำกัดสิทธิของแรงงานนอกระบบ 2) หน่วยงานภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการดูแลสิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบที่เข้าทำงานกับบริษัทซึ่งมีลักษณะงานเป็นโครงการแบบสัญญาจ้างงานระยะสั้น ซึ่งเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วก็กลับเข้าสู่แรงงานนอกระบบอีกครั้ง 3) ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมในเรื่องของการกำหนดเงินค่าสมาชิกกลุ่มแรงงานนอกระบบไม่เกิน 360 บาทต่อคนต่อปี 4) ควรจะกำหนดค่านิยมของแรงงานนอกระบบในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. .... ให้เปิดกว้างมากที่สุดเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5) ควรมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจัดการซึ่งอาจเป็นผู้แทนจากนายจ้างหรือลูกจ้างให้ชัดเจน เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนฯ มีประสิทธิภาพ 6) ภาครัฐควรมีมาตรการในการดูแลให้กลุ่มแรงงานบนแพลตฟอร์ม ซึ่งมีบริษัทจ้างงานอยู่ต่างประเทศ ให้ได้รับสวัสดิการเท่าเทียมกับแรงงานประเภทอื่น ๆ 7) กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการให้กู้ยืมเงินกองทุนฯ อย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้เสียและกระทบต่อการบริหารจัดการกองทุนฯ 8) การรวมกลุ่มและออกกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพของแรงงานนอกระบบ เช่น กลุ่ม GrabFood กลุ่ม Taxi กลุ่มแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย และอื่น ๆ จะทำให้เห็นถึงความชัดเจนของข้อมูลอาชีพและแหล่งที่อยู่ของแรงงานนอกระบบ และ 9) คณะอนุกรรมการการศึกษาเชิงนโยบายและกฎหมายแรงงาน ในคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ร่วมรู้ ร่วมส่งเสริม “ร่างกฎหมายเพื่อแรงงานนอกระบบ” เพื่อให้กลุ่มแรงงานนอกระบบได้รับความคุ้มครองจากนายจ้างและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย

อีกทั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา (2565) จัดเวทีเสวนา เรื่อง “สิทธิแรงงานอิสระ สิทธิผู้บริโภค สิทธิคนเดินเท้า .. แรงงานได้รับความคุ้มครอง ประชาชนได้รับความเป็นธรรม สังคมต้องปลอดภัยและกิจกรรมรณรงค์เพื่อการขับเคลื่อนท้องถิ่นอย่างปลอดภัยของไรเดอร์” เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และประชาชน ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พ.ศ. .... ให้ครอบคลุมและคุ้มครองแรงงานที่เกิดขึ้น โดยผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เข้าร่วมนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความคุ้มครองและสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ประเด็นความต้องการของไรเดอร์ ได้แก่
  - 1) ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรม
  - 2) ความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน
  - 3) การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย
  - 4) การได้รับการส่งเสริมด้านการทำงาน

2. ประเด็นปัญหาข้อร้องเรียน ได้แก่

- 1) สภาพการจ้างงาน “ไรเดอร์” ที่ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้าง
- 2) การปิดระบบรับงานโดยไม่มีกรแจ้งให้ทราบหรือไม่ให้สิทธิแก่ไรเดอร์ในการโต้แย้งหรือชี้แจง
- 3) ความเป็นไปได้ที่ไรเดอร์ทุกคนได้รับคืนภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ 3 เมื่อสิ้นปีภาษี

3. ประเด็นที่ต้องนำไปพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ได้แก่

- 1) การพิจารณานิติสัมพันธ์ความเป็นนายจ้าง-ลูกจ้างหรือไม่
- 2) ความปลอดภัยในการทำงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุไม่ได้รับการเยียวยา
- 3) การประกันรายได้
- 4) เรื่องสวัสดิการและประกันสังคม
- 5) การระงับข้อพิพาท
- 6) ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในการจ้างงาน

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาเชิงนโยบายและกฎหมายแรงงาน ในคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา (2565) ได้ทำการศึกษาและจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และประชาชน ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณานั้น นับเป็นบทบาทที่สำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้กับไรเดอร์ส่งอาหารให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ไรเดอร์ส่งอาหารเป็นแรงงานแพลตฟอร์มที่ถือเป็นแรงงานอิสระหรือแรงงานนอกระบบ ที่ยังไม่เข้าถึงหลักประกันทางสังคมจากการทำงานและการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน จึงเกิดการเคลื่อนไหวในการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ซึ่งสภาพปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของไรเดอร์ส่งอาหาร ได้แก่ 1. ความไม่มั่นคงจากรายได้ที่ไม่แน่นอน 2. ไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน 3. ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 4. อุบัติเหตุจากการทำงาน 5. สถานะการจ้างงานไม่ได้ถูกนิยามให้เป็นลูกจ้าง และ 6. ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ไรเดอร์ส่งอาหารในประเทศไทยไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน เนื่องจากไม่มีสถานะเป็นลูกจ้างของแพลตฟอร์ม จึงไม่เป็นลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน ทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองจากประกันสังคมและเข้าไม่ถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายแรงงาน แตกต่างจากสถานะของไรเดอร์ส่งอาหารในภูมิภาคยุโรป ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ สเปน และฝรั่งเศส ไรเดอร์ถูกจัดเป็นลูกจ้างที่มีกฎหมายคุ้มครอง เข้าถึงสิทธิในการรวมกลุ่มเป็นสหภาพแรงงานจึงสามารถเจรจาต่อรองข้อเรียกร้องกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มได้ จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ตลอดจนฝ่ายนิติบัญญัติได้ให้ความสำคัญในการหาแนวทางแก้ไขปัญหให้กับไรเดอร์ส่งอาหาร ซึ่งคณะอนุกรรมการศึกษาเชิงนโยบายและกฎหมายแรงงาน ในคณะกรรมการการแรงงาน

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ได้ศึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบ ตลอดจน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ได้ศึกษาและจัดเสวนาเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้ไรเดอร์ ส่งอาหารได้รับความคุ้มครอง มีรายได้ที่เป็นธรรม เข้าถึงสิทธิประโยชน์ การคุ้มครองสุขภาพ การจัดให้มี ประกันภัย มีหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม และการกักเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การประกอบอาชีพ เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2564 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. .... ที่เสนอโดยกระทรวงแรงงาน และส่งให้สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ได้มีการแก้ไขชื่อร่างกฎหมายเป็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและ คุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... ปัจจุบันผ่านขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นและอยู่ระหว่างที่การตรวจพิจารณา ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ต่อไป

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งให้มีการออกกฎหมายโดยเร็วเพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง ให้แรงงานอิสระเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ มีความปลอดภัยในการทำงาน มีหลักประกัน ทางสังคม มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กร เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้เกิดความเป็นธรรมในการจ้างงาน และ พัฒนาสู่คุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป

จัดทำโดย

นายนรากร นันทไตรภพ

วิทยากรปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

โทร 0 2242 5900 ต่อ 5751

บรรณานุกรม

- กระทรวงแรงงาน. (2566). การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและ
คุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. .... . สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2566 จาก
<https://www.labour.go.th/attachments/article/68878/0501-4528.pdf>.
- กฤษฎา ชีระโกศลพงศ์. (2562). “กรณีศึกษาการทำงานของเยาวชนโดยแอปพลิเคชันเรียกรถและบริการ
ส่งอาหาร : ข้อเสนอเพื่อทบทวนนโยบายแรงงานและภารกิจของกระทรวงแรงงาน”. สืบค้น 30
ตุลาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/7nRr6>.
- ขบวนไรเดอร์ ‘foodpanda’ เชียงใหม่ ปิดรับงาน 14 ชม. ยื่นหนังสือร้องผู้ว่าฯ หลังถูกเปลี่ยนค่ารอบ.
(26 สิงหาคม 2564). **ประชาไท**. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2566 จาก
<https://prachatai.com/journal/2021/08/94662>.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา. (2565). รายงานสรุป
การเสวนา เรื่อง “สิทธิแรงงานอิสระ สิทธิผู้บริโภค สิทธิคนเดินเท้า .. แรงงานได้รับความคุ้มครอง
ประชาชนได้รับความเป็นธรรม สังคมต้องปลอดภัยและกิจกรรมรณรงค์เพื่อการขับเคลื่อนท้องถนน
อย่างปลอดภัยของไรเดอร์. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2566 จาก
[https://www.senate.go.th/assets/portals/133/fileups/168/files/ รายงานสรุปการเสวนา
ไรเดอร์.pdf](https://www.senate.go.th/assets/portals/133/fileups/168/files/รายงานสรุปการเสวนาไรเดอร์.pdf).
- คณะกรรมการการแรงงาน, คณะอนุกรรมการศึกษาเชิงนโยบายและกฎหมายแรงงาน. (2564).
การศึกษาเชิงนโยบาย. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2566 จาก
[https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_labor_sub2/ewt_dl_link.php?nid
=435&filename=129](https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_labor_sub2/ewt_dl_link.php?nid=435&filename=129)
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายต่อ
คุณภาพชีวิตของคนทำงานแพลตฟอร์ม (Platform Worker). สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2566 จาก
<https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/35d527ab-4c2c-ed11-80fd-00155d1aab5d#>
- มุมิน รัตนชนานนท์. (2565). แรงงานตกหล่น : สารพัดปัญหาแรงงานไรเดอร์ 3-4 แสนคน. สืบค้น 17
พฤศจิกายน 2566 จาก <https://voicetv.co.th/read/oQnb5Slj1>.
- ไรเดอร์ปิดถนนประท้วงแกร็บ เรียกร้องสวัสดิการ. (3 พฤศจิกายน 2565). บีบีซี นิวส์ ไทย. สืบค้น 22
พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/c9r463xgpnwo>.
- ไรเดอร์ไลน์แมนรวมตัวสำนักงานใหญ่ ยื่น 5 ข้อเจรจาค้านลดค่ารอบ. (22 กุมภาพันธ์ 2566). Post Today.
สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2566 จาก
<https://www.posttoday.com/politics/domestic/690977>
- วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล. (2564). แรงงานแพลตฟอร์ม (Platform Worker). สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2566
จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>.

ศรัณย์ จงรักษ์. (2564). **ไรเตอร์ไม่ใช่ลูกจ้าง: ความเปี้ยวบิตของระบบกฎหมายไทย**. สืบค้น 21 สิงหาคม 2566 จาก [https://so01.tci-](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/download/248320/169284/938010)

[thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/download/248320/169284/938010](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/download/248320/169284/938010)

สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน). (2565).

งานวิจัยการศึกษาสถานการณ์ ปัจจัย และผลกระทบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้ขับรถจักรยานยนต์ส่งอาหาร. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.tosh.or.th/index.php/media-relations/e-book/item/1224-2022-10-20-03-10-49>

สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์. (2563). **เศรษฐกิจแพลตฟอร์ม กับมาตรฐานแรงงาน**. สืบค้น 20 ตุลาคม 2566 จาก <https://tdri.or.th/2020/09/social-security-for-digital-platform-workers/>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). **การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2566**. สืบค้น 21 สิงหาคม 2566 จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร/2566/labour_q2_66.pdf

อรรรรณ เกสร. (ม.ป.ป.). **แรงงานในเศรษฐกิจแพลตฟอร์มกับปัญหาการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมาย**. สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2566 จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2893

เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์. (2566). **รายงานการวิจัยและนวัตกรรมฉบับสมบูรณ์ การศึกษาข้อเรียกร้องของกลุ่มแรงงานแพลตฟอร์มและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสวัสดิการที่เหมาะสม**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.